

Załącznik do Uchwały
Nr
Rady Powiatu w Nysie
z dnia

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nysie

*„Powiatowy program rozwoju pieczy zastępczej
na lata 2024 – 2026”*

Nysa 2024

Spis treści

WSTĘP.....	3
I. PODSTAWA PRAWNA PROGRAMU	4
II. ORGANIZACJA PIECZY ZASTĘPCZEJ W POWIECIE NYSKIM.....	5
III. CHARAKTERYSTYKA I ANALIZA RODZINNEJ PIECZY ZASTĘPCZEJ W POWIECIE NYSKIM.	8
IV. CHARAKTERYSTYKA I ANALIZA INSTYTUCJONALNEJ PIECZY ZASTĘPCZEJ W POWIECIE NYSKIM .	13
V. PEŁNOLETNI WYCHOWANKOWIE.....	16
VI. MIESZKANIA CHRONIONE.....	17
VII. DIAGNOZA ŚRODOWISKA LOKALNEGO W OBSZARZE ZAPOTRZEBOWANIA NA USŁUGI PIECZY ZASTĘPCZEJ.....	18
VIII. CELE PROGRAMU.....	22
IX. ANALIZA STRATEGICZNA	23
X. PLAN ROZWOJU RODZINNEJ PIECZY ZASTĘPCZEJ	26
XI. PLAN OGRANICZANIA LICZBY MIEJSC W INSTYTUCJONALNEJ PIECZY ZASTĘPCZEJ	28
XII. REALIZATORZY I WSKAŹNIKI REALIZACJI PROGRAMU.....	29
XIII. LIMIT RODZIN ZAWODOWYCH.....	29
XIV. MONITOROWANIE I EWALUACJA PROGRAMU	30
XV. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	31

WSTĘP

Podstawą opracowania Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej jest art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, który stanowi, że do zadań własnych powiatu należy opracowanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych.

Niniejszy program jest kontynuacją „Programu dotyczącego rozwoju pieczy zastępczej w Powiecie Nyskim na lata 2021-2023”. Obejmuje on wypracowane i już obowiązujące standardy w zakresie pomocy rodzinie i dziecku w Polsce. Ponadto Program ten jest zgodny z założeniami Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Nyskim na lata 2024 - 2034, a także ze Strategią Rozwoju Usług Społecznych, polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035r.) przyjętą Uchwałą Nr 135 Rady Ministrów z dnia 15 czerwca 2022 roku. Jako główny kierunek zgodnie z ww. dokumentami określa się rozwój istniejących form wsparcia, propagowanie rodzinnych form pieczy zastępczej oraz dezinstytucjonalizację.

Powiatowy program rozwoju pieczy zastępczej na lata 2024-2026 będzie realizowany w 9 gminach na terenie powiatu nyskiego. Wdrożenie Programu rozpocznie się po jego uchwaleniu, tj. od 2024 roku i będzie kontynuowane do 2026 roku włącznie. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nysie zostało powołane Uchwałą Rady Powiatu Nr V/23/29 z dnia 28 stycznia 1999r. Zarządzeniem Nr 30 Starosty Nyskiego z dnia 27 grudnia 2011r. w sprawie wyznaczenia organizatora rodzinnej pieczy zastępczej Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nysie zostało wyznaczone organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej w powiecie nyskim. Głównym realizatorem Programu będzie Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nysie. Realizatorami Programu są także organy realizujące zadania z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, a więc zgodnie z ustawą są to: ośrodki pomocy społecznej, powiatowe centra pomocy rodzinie, sądy i ich organy pomocnicze, instytucje oświatowe, podmioty lecznicze, kościoły i związki wyznaniowe, organizacje społeczne oraz środowiska lokalne.

Program uwzględnia potrzeby środowiska lokalnego w obszarze pieczy zastępczej w szczególności zaś dzieci i młodzieży przybywających w rodzinach zastępczych i placówkach opiekuńczo – wychowawczych. Wskazuje przede wszystkim na konieczność rozwoju jakościowego i ilościowego pieczy zastępczej, tworzenia nowych zawodowych rodzinnych form pieczy zastępczej, prowadzenia szkoleń dla wszystkich rodzin zastępczych, promocję rodzicielstwa zastępczego na terenie powiatu oraz kontynuację zapewnienia specjalistycznego wsparcia dla środowiska pieczy zastępczej. Jednocześnie bierze pod uwagę podejmowanie działań na rzecz deinstytucjonalizacji pieczy zastępczej i rozwoju warunków sprzyjających indywidualizacji pracy z dzieckiem oraz poprawy funkcjonowania wychowanków opuszczających pieczę zastępczą. Zwraca również uwagę na potrzebę współpracy podmiotów realizujących zadania w ramach wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.

Mamy nadzieję, że przedstawiony Program będzie jednym z ważniejszych zadań realizowanych przez samorząd naszego Powiatu.

I. PODSTAWA PRAWNA PROGRAMU

Program powstał na podstawie art. 180 pkt 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2023 poz. 1426 z późn. zm.), który jako zadania własne powiatu wskazuje opracowanie i realizację 3 - letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej zawierających między innymi corocznej limit rodzin zastępczych zawodowych.

Realizacja zadań związanych z funkcjonowaniem pieczy zastępczej uregulowana jest przede wszystkim w następujących aktach prawnych:

- Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 1997 roku, nr 78, poz. 483),
- Konwencji o Prawach Dziecka przyjętej przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych z dnia 20 listopada 1989 roku,
- ustawie z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2023 roku, poz. 1423 z późn. zm.),
- ustawie z dnia 25 lutego 1964 roku Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz. U. z 2023 roku, poz. 2809 ze zm.),
- ustawie z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz. U. z 2023 roku, poz. 901),
- ustawie z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2022 roku, poz. 1526),
- ustawie z 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2021 roku, poz. 1249 ze zm.),
- ustawie z dnia 9 czerwca 2022 roku o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich (Dz. U. z 2022 roku, poz. 1700),
- rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 roku w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz. U. z 2011 roku, nr 292, poz. 1720).

Działania w zakresie rozwoju pieczy zastępczej, zawarte w niniejszym Programie, zgodne są z:

- Strategią Rozwoju Województwa Opolskiego Opolskie 2030, przyjętą uchwałą nr XXXIV/355/2021 Sejmiku Województwa Opolskiego z dnia 4 października 2021 roku,
- Strategią Rozwoju Usług Społecznych, polityka publiczna do roku 2030 przyjętą Uchwałą Nr 135 Rady Ministrów z dnia 15 czerwca 2022 roku (z perspektywą do 2035r.),
- Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Nyskiego na lata 2024 – 2034.

II. ORGANIZACJA PIECZY ZASTĘPCZEJ W POWIECIE NYSKIM

Zarządzeniem Nr 30 Starosty Nyskiego z dnia 27 grudnia 2011 roku w sprawie wyznaczenia organizatora rodzinnej pieczy zastępczej Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nysie zostało wyznaczone organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej w Powiecie Nyskim. Zarządzeniem Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Nysie nr 2B/12 z dnia 26 stycznia 2012 roku w Dziale Pieczy Zastępczej został powołany Zespół do spraw rodzinnej pieczy zastępczej.

W skład Zespołu wchodzi m.in. koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej oraz specjaliści pracy z rodziną/opiekunowie rodziny.

Do zadań koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej (specjalisty pracy z rodziną/opiekuna rodziny) należy w szczególności:

- udzielanie pomocy rodzinom zastępczym i prowadzącym rodzinne domy dziecka w realizacji zadań wynikających z pieczy zastępczej,
- przygotowanie, we współpracy z asystentem rodziny i odpowiednio rodziną zastępczą lub prowadzącym rodzinny dom dziecka, planu pomocy dziecku,
- pomoc rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka w nawiązaniu wzajemnego kontaktu,
- zapewnianie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka dostępu do specjalistycznej pomocy dla dzieci, w tym psychologicznej, reedukacyjnej i rehabilitacyjnej,
- zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających,
- udzielanie wsparcia pełnoletnim wychowankom rodzinnych form pieczy zastępczej,
- przedstawianie corocznego sprawozdania z efektów pracy organizatorowi rodzinnej pieczy zastępczej.

Poniższa tabela przedstawia strukturę zatrudnienia koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2020 - 2023 (I połowa).

Tabela 1. Struktura zatrudnienia koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2020 – 2023 (I połowa)

Lp.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nysie	2020	2021	2022	2023 (I połowa)
1.	Liczba zatrudnionych koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej	3	4	3	3
2.	Specjalistów pracy z rodziną/opiekunów rodziny	0	2	2	3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PCPR w Nysie.

Koordynatorzy oraz osoby wykonujące zadania koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej wychodzili naprzeciw oczekiwaniom rodzin zastępczych wspierając i pomagając w rozwiązywaniu występujących trudności. Wskazywali możliwe rozwiązania lub pomagali w realizacji założeń planu pracy z dzieckiem. Koordynatorzy oraz osoby wykonujące zadania koordynatora organizowali oraz uczestniczyli w imprezach promujących rodzicielstwo zastępcze. Rekrutowali i zgłaszali uczestników do projektów realizowanych przez inne podmioty, jak zimowiska, wyjazdy wakacyjne, obozy językowe, spotkania z doradcami zawodowymi oraz darmowymi okularami dla wychowanków rodzin zastępczych. Ponadto koordynatorzy nawiązywali współpracę z fundacjami wspierającymi dzieci z pieczy zastępczej oraz rekrutowali wolontariuszy.

W celu zapewnienia specjalistycznego poradnictwa, w tym psychologicznego, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nysie w omawianym okresie zatrudniało 2 psychologów, a od 2023r. jednego, do którego zadań należy:

- a. zapewnianie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka poradnictwa, które ma na celu zachowanie i wzmocnienie ich kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego;
- b. udzielanie pomocy psychologicznej rodzinnej pieczy zastępczej w realizacji zadań wynikających z zapisów ustawy;
- c. prowadzenie konsultacji, poradnictwa dla małoletnich;
- d. przeprowadzanie badań i na ich podstawie sporządzanie diagnozy dzieci umieszczanych w rodzinnych formach pieczy zastępczej;
- e. przeprowadzanie badań i sporządzanie opinii o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej;
- f. opiniowanie w sprawach wymagających stanowiska psychologa;
- g. udział w pracach zespołu stwierdzającego zasadność pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- h. opiniowanie kandydatów.

Członkowie Zespołu podejmują wszechstronną współpracę z sądami, szkołami, ośrodkami pomocy społecznej oraz innymi instytucjami działającymi w systemie opieki nad dzieckiem i rodziną. Powyższe ma na celu wypracowanie najbardziej zasadnej i adekwatnej ścieżki wsparcia. Psycholodzy wykonują swoją pracę na terenie Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Nysie, ale również w środowisku rodzin zastępczych i dzieci w nich umieszczonych.

Tabela 2. Liczba porad udzielonych przez psychologów w latach 2020 – 2023 (I połowa)

Lp.	Lata	2020	2021	2022	2023 (I połowa)
1.	Liczba porad udzielonych przez psychologa w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Nysie	212	88	280	183

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PCPR w Nysie.

Obserwuje się zatem, iż zapotrzebowanie na specjalistyczne wsparcie psychologiczne corocznie rośnie. Powyższe związane jest m.in. z tendencją wzrostową osób małoletnich umieszczanych w rodzinnej formie pieczy zastępczej, ale także z narastającymi problemami, z jakimi borykają się ww. dzieci, wywodzące się ze środowisk niewydolnych wychowawczo. Biorąc pod uwagę dotychczasowe problemy i sposoby ich rozwiązywania można wskazać, iż do szeroko pojętych usług psychologicznych najczęściej można zaliczyć takie działania psychologa jak: prewencja, wsparcie dzieci z zaburzeniami, interwencja kryzysowa w sytuacjach kryzysów (rozwojowych, suicydalnych, sytuacyjnych, egzystencjalnych). Ponadto świadczona jest pomoc w rozwiązywaniu sytuacji traumatycznych, doświadczania przemocy, wykorzystywania seksualnego. Zapobieganie i przeciwdziałanie demoralizacji, patologii i niedostosowania społecznego oraz jej profilaktyka. Nadto realizuje się psychoedukację, psychokorekcję, działania wspierająco-odreagowujące, czy motywujące. Coraz częściej obserwuje się także u wychowanków uzależnienia behawioralne. Świadczone oddziaływania krótkoterminowe i długoterminowe wobec podopiecznych oraz ich opiekunów dobierane są indywidualnie do każdego przypadku. Powyższe praktyki przynoszą satysfakcjonujące rezultaty, sprzyjają m.in. poprawie ogólnego funkcjonowania osób małoletnich, jakości życia, usprawnieniu zaburzonych więzi, relacji rodzic-dziecko, nabywaniu powszechnie obowiązujących norm i wartości, umiejętności współżycia w rodzinie i społeczeństwie.

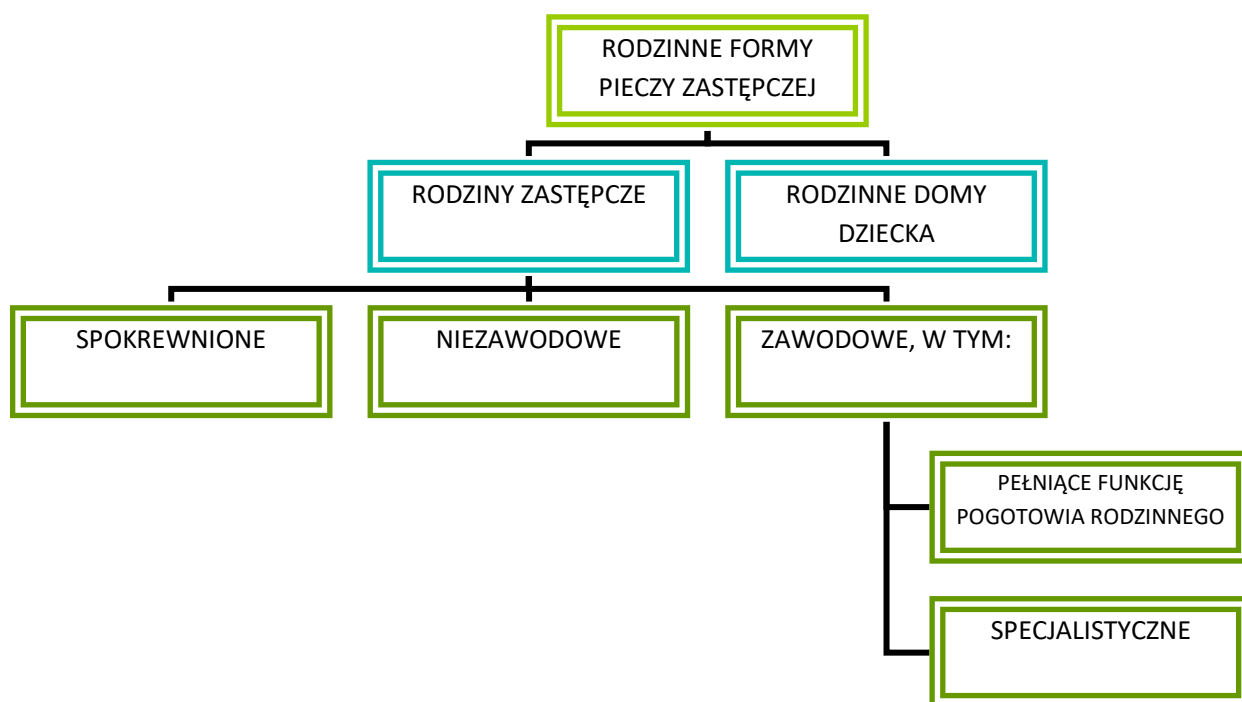
Ponadto w tut. Centrum systematycznie raz w miesiącu organizowane są grupy wsparcia dla rodzin zastępczych, które dają możliwość zbudowania forum wymiany doświadczeń oraz otrzymania wsparcia w grupie osób pełniących podobną rolę, czyli rolę rodzica zastępczego. W ramach grup wsparcia realizowane są również elementy psychoedukacji poprzez mini warsztaty oraz bloki tematyczne, będące przedmiotem zainteresowania rodziców zastępczych.

Zakres wykonywanych zadań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej omówiony jest w corocznym sprawozdaniu z działalności PCPR w Nysie. Kluczowym kierunkiem w zakresie wykonywania działań organizatora poza wdrażaniem procesu deinstytucjonalizacji jest zapewnienie specjalistycznego wsparcia rodzin zastępczych poprzez organizowanie specjalistycznych szkoleń i warsztatów zgłaszanych przez rodziny zastępcze oraz dostrzeganych przez koordynatorów i pracowników realizujących zadania koordynatora.

III. CHARAKTERYSTYKA I ANALIZA RODZINNEJ PIECZY ZASTĘPCZEJ W POWIECIE NYSKIM

Rodzina zastępcza jest formą rodzinnej opieki nad dzieckiem. Głównym zadaniem rodziny zastępczej jest zapewnienie właściwych warunków wychowania i rozwoju dziecka pozbawionego szansy wychowywania się w rodzinie biologicznej. Opieka zastępcza ustanawiana jest w celu udzielenia wsparcia dziecku i rodzinie, odbudowania stabilności rodziny, z której dziecko pochodzi oraz umożliwienia reintegracji z rodziną naturalną. Formy rodzinnej pieczy zastępczej zgodnie z art. 39 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej obrazuje schemat poniżej.

Schemat 1. Formy rodzinnej pieczy zastępczej

Źródło: opracowanie własne

W rodzinach zawodowych i niezawodowych możliwe jest umieszczenie do trójki dzieci natomiast w rodzinnych domach dziecka może jednocześnie przebywać ośmioro wychowanków. Przekroczenie wskazanych limitów jest możliwe w razie konieczności zabezpieczenia w pieczy zastępczej rodzeństwa co wymaga zgody rodziny zastępczej lub odpowiednio prowadzących rodzinny dom dziecka.

W powiecie nyskim liczba rodzin na przestrzeni trzech lat rosła i tendencja nadal się utrzymuje. Jeszcze większa dynamika zauważalna jest w ilości dzieci umieszczanych w rodzinnej pieczy zastępczej. W 2022 roku w rodzinach zastępczych umieszczonych zostało 51 dzieci więcej niż w roku 2020. Podobnie jak w latach ubiegłych największa ilość nowoutworzonych rodzin to rodziny spokrewnione, w nich też umieszczana jest największa ilość dzieci.

Wskaźnik deinstytucjonalizacji w Powiecie Nyskim, policzony na podstawie odsetka dzieci przebywających w pieczy zastępczej, które wychowują się w rodzinnej pieczy zastępczej wynosi 62%,

co plasuje Powiat Nyski poniżej średniego wskaźnika w kraju, który wynosi 77% . Celem procesu dezinstytucjonalizacji jest dążenie do uzyskania ww. wskaźnika na poziomie 85%¹.

Tabela 3. Ilość rodzin zastępczych i dzieci w rodzinnych formach pieczy zastępczej w powiecie nyskim w latach 2020 – 2023 (I półrocze)

X	Rok							
	2020		2021		2022		2023 (I półrocze)	
	Rodziny	Dzieci	Rodziny	Dzieci	Rodziny	dzieci	Rodziny	Dzieci
Rodziny zastępcze ogółem, w tym:	145	240	152	257	170	291	148	248
Rodziny zastępcze spokrewnione	88	111	95	123	106	140	87	118
Rodziny zastępcze niezawodowe	45	64	45	70	51	77	49	58
Rodziny zastępcze zawodowe	10	53	10	55	11	64	11	45
Rodzinne domy dziecka	2	12	2	9	2	10	1	6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PCPR w Nysie.

Jak wskazują statystyki prowadzone przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nysie do głównych powodów umieszczenia dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej należało uzależnienie rodziców, w szczególności od alkoholu oraz bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych.

¹ Strategia Rozwoju Usług Społecznych, polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035r.) przyjęta Uchwałą Nr 135 Rady Ministrów z dnia 15 czerwca 2022 roku.

Tabela 4. Powody umieszczenia dzieci w rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej w latach od 2020 do 2023 (I półrocze)

Powód umieszczenia	2020				2021				2022				2023 (I półrocze)			
	S	NZ	ZW	RDD	S	NZ	ZW	RDD	S	NZ	ZW	RDD	S	NZ	ZW	RDD
Sieroctwo	2	5	0	0	2	2	0	0	2	5	0	0	2	5	0	0
Pósieroctwo	16	1	2	0	22	1	2	0	19	3	2	0	18	5	2	0
uzależnienia rodziców, w tym:	32	27	22	8	35	28	20	8	38	29	23	7	38	20	27	4
od alkoholu	21	25	21	8	24	26	20	8	26	23	23	7	26	18	27	4
przemocy w rodzinie	3	0	5	0	4	2	6	0	6	4	6	1	6	5	5	1
bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych	20	16	10	1	22	14	8	1	23	12	8	2	29	12	7	1
niepełnosprawności co najmniej jednego z rodziców	3	0	1	0	3	0	1	0	1	0	1	0	1	1	0	0
długotrwałej lub ciężkiej choroby co najmniej jednego z rodziców	5	0	2	0	5	1	1	0	5	0	1	0	6	0	0	0
Ubóstwa	1	2	0	0	1	2	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0
Bezrobocia	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
nieodpowiednich warunków mieszkaniowych	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
pobytu za granicą co najmniej jednego z rodziców (praca zarobkowa)	11	5	1	0	7	6	1	0	7	6	1	0	5	5	0	0
Inne	7	0	1	0	9	1	2	0	13	1	3	0	13	4	4	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań WRiSPZiP sporządzanych przez PCPR w Nysie

Część dzieci pochodzących z powiatu nyskiego znajduje opiekę w rodzinach zastępczych funkcjonujących na terenach innych powiatów. Powiat zaś pokrywa koszty ich utrzymania w wysokości udzielanych świadczeń. Powyższa tabela wskazuje na rosnącą tendencję umieszczania dzieci w rodzinach zastępczych poza powiatem nyskim.

Tabela 5. Liczba dzieci pochodzących z terenu powiatu nyskiego umieszczonych w rodzinach zastępczych poza terenem Powiatu Nyskiego w latach 2020 – 2023 (I półrocze)

Lp.	Nazwa Powiatu	Ilość dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych			
		2020	2021	2022	2023 (I półrocze)
1.	Powiat Zabrze	1	2	2	2
2.	Powiat Kędzierzyn-Koźle	1	1	-	-
3.	Powiat Cieszyn	2	-	-	-
4.	Powiat Wrocław	2	2	1	1
5.	Powiat Brzeg	1	1	1	1
6.	Miasto Opole	4	5	5	7
7.	Powiat Prudnik	1	3	3	4
8.	Powiat Elbląg	1	1	1	1
9.	Powiat Włodawa	1	1	1	1
10.	Powiat Żąbkowice Śląskie	1	1	1	-
11.	Miasto Katowice	-	1	1	2
12.	Gmina Lublin	-	1	1	1
13.	Powiat Racibórz	-	-	1	1
14.	Powiat Opole	-	-	3	3
15.	Powiat Jawor	-	-	1	1
Ogółem		15	19	22	25

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PCPR w Nysie.

Jak wynika z danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Nysie liczba rozwiązanych rodzin zastępczych rośnie z roku na rok. Podobnie jest z liczbą dzieci opuszczających rodzinne formy pieczy zastępczej. Do najczęstszych powodów opuszczania przez dzieci pieczy zastępczej jest powrót do domu rodzinnego oraz zmiana rodziny zastępczej.

Tabela 6. Liczba dzieci opuszczających rodzinne formy pieczy zastępczej w latach 2020 – 2023 (I półrocze)

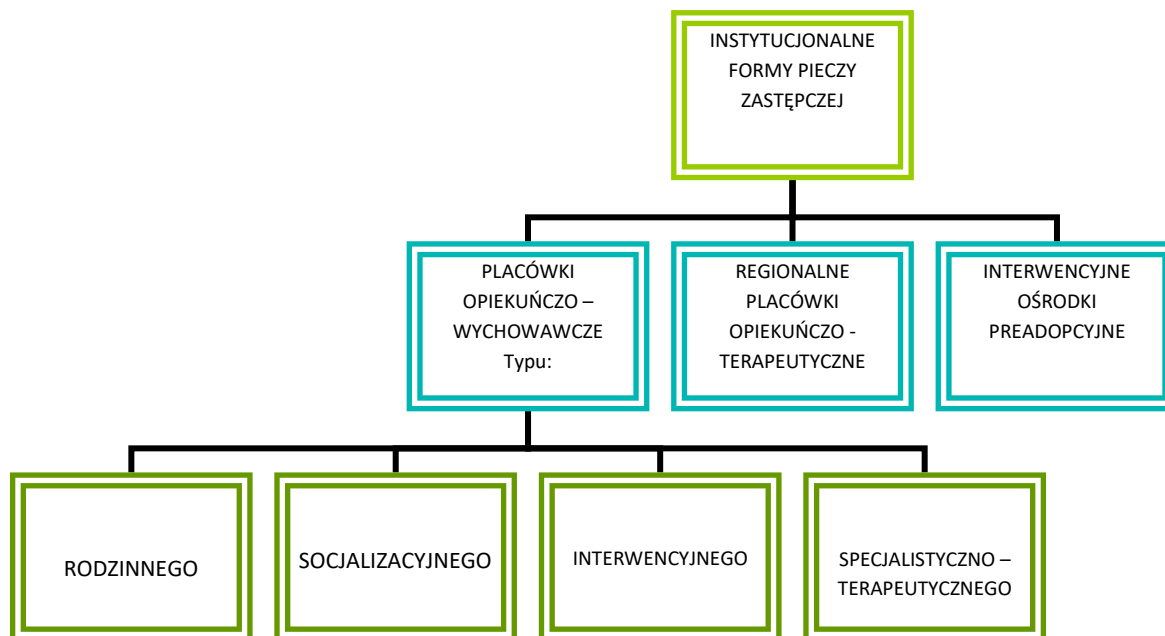
Wyszczególnienie	Rok			
	2020	2021	2022	2023 (I półrocze)
Liczba rodzin zastępczych rozwiązanych	20	20 i 1 RDD	35	10 w tym 3 zawodowe i 1 RDD
Liczba dzieci (do 18 roku życia) opuszczających rodziny zastępcze, w tym:	25	37	58	27
do domu rodzinnego	4	7	22	1
do rodziny zastępczej	4	8	16	18
do adopcji	10	9	8	2
do instytucjonalnej placówki	6	8	4	5
Inne	1	5	8	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PCPR w Nysie

IV. CHARAKTERYSTYKA I ANALIZA INSTYTUCJONALNEJ PIECZY ZASTĘPCZEJ W POWIECIE NYSKIM

Formy instytucjonalnej pieczy zastępczej zgodnie z art. 39 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej obrazuje schemat poniżej.

Schemat 2. Formy instytucjonalnej pieczy zastępczej

Źródło: opracowanie własne

W placówce opiekuńczo-wychowawczej umieszczane są dzieci powyżej 10-go roku życia, wymagające szczególnej opieki lub mające trudności w przystosowaniu się do życia w rodzinie. Dla dziecka, które jest pozbawione częściowo lub całkowicie opieki rodzicielskiej w pierwszej kolejności poszukuje się rodziny zastępczej, a dopiero po wyczerpaniu takiej możliwości dziecko trafia do instytucjonalnej pieczy zastępczej. Główną przyczyną kierowania dzieci do placówek jest dysfunkcyjność rodziny, alkoholizm oraz niewydolność wychowawcza rodziców.

Placówka opiekuńczo wychowawcza poprzez swoją działalność zapewnia dziecku: całodobową opiekę i wychowanie oraz zaspakaja jego niezbędne potrzeby, w szczególności emocjonalne, rozwojowe, zdrowotne, bytowe, społeczne i religijne, realizuje przygotowany we współpracy z asystentem rodziny plan pomocy dziecku, umożliwia kontakt dziecka z rodzicami i innymi osobami bliskimi, chyba że sąd postanowi inaczej, podejmuje działania w celu powrotu dziecka do rodziny, zapewnia dziecku dostęp do kształcenia dostosowanego do jego wieku i możliwości rozwojowych, obejmuje dziecko działaniami terapeutycznymi, zapewnia korzystanie z przysługujących świadczeń zdrowotnych.

Na terenie powiatu nyskiego w latach 2020 – 2023 funkcjonowały trzy placówki opiekuńczo-wychowawcze typu socjalizacyjnego skupione w Centrum Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych z siedzibą w Paczkowie:

- Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza w Nysie z liczbą miejsc – 14

- Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza w Paczkowie z liczbą miejsc - 30
- Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza w Jasienicy Górnej z liczbą miejsc – 28.

Tabela 7. Liczba dzieci objętych opieką placówek opiekuńczo-wychowawczych w latach od 2020 do 2023 (I półrocze)

Rodzaj placówki	Ilość dzieci objętych opieką całkowitą w latach			
	2020	2021	2022	2023 (I półrocze)
Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza w Nysie	18	17	21	21
Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza w Paczkowie	41	37	29	28
Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza w Jasienicy Górnej	33	33	35	34
Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza w Korfantowie (działalność rozpoczęła 14.04.2023r.)	0	0	0	15
Razem	92	86	85	98

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych otrzymanych z Centrum Placówek Opiekuńczo – Wychowawczych

Tabela 8. Miesięczne koszty utrzymania dziecka w placówkach powiatu nyskiego w latach od 2020 do 2023 (do lutego br.)

Nazwa placówki	Średnie miesięczne wydatki na utrzymanie dziecka w placówce			
	2020	2021	2022	2023 (do 28 lutego br.)
Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza w Nysie	4 099,31 zł	4 677,65 zł	4 749,56 zł	4 749,56 zł
Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza w Paczkowie	4 417,27 zł	4 004,03 zł	4 380,09 zł	4 380,09 zł
Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza w Jasienicy Górnej	3 306,74 zł	4 301,46 zł	4 171,14 zł	4 171,14 zł

Źródło: Opracowanie własne na podstawie zarządzeń Starosty Nyskiego ogłaszanych corocznie w Dzienniku Urzędowym Województwa Opolskiego.

Zgodnie z art. 95 ust. 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu socjalizacyjnego, interwencyjnego lub specjalistyczno-terapeutycznego można umieścić w tym samym czasie, łącznie nie więcej niż 14 dzieci oraz osób, które osiągnęły pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej, o których mowa w art. 37 ust. 2 z zastrzeżeniem ust. 3a.

W wyniku długoletniego procesu standaryzacji placówek opiekuńczo-wychowawczych na terenie powiatu nyskiego, w 2023r. zostały wybudowane trzy nowe obiekty przeznaczone na placówki opiekuńczo – wychowawcze dla dzieci, dzięki czemu nastąpiła reorganizacja ww. placówek.

Z dniem 1 marca 2023 roku Centrum Placówek Opiekuńczo – Wychowawczych w Paczkowie zmieniło nazwę na Centrum Placówek Opiekuńczo- Wychowawczych w Nysie.

Centrum Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych w Nysie obsługiwało następujące placówki:

- 1) Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza w Nysie,
- 2) Placówka Opiekuńczo-Wychowawczej w Paczkowie,
- 3) Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza w Jasienicy Górnej.

Na podstawie Decyzji Wojewody Opolskiego z dnia 16 marca 2023r. zezwalającej Powiatowi Nyskiemu na prowadzenie Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej w Korfantowie, w dniu **5 kwietnia 2023r.** Powiat Nyski uruchomił poprzez oficjalne otwarcie **Placówkę Opiekuńczo-Wychowawczą w Korfantowie pod adresem: 48-317 Korfantów, ul. Reymonta 1, dla 14 wychowanków.**

Natomiast w dniu **14 kwietnia 2023r.** ww. Placówka została w całości zasiedlona przez dzieci, przeniesione z Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej w Jasienicy Górnej. Jedno dziecko zostało przeniesione z Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej w Paczkowie.

Ilość placówek powiatu nyskiego po uruchomieniu Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej w Korfantowie przedstawiała się następująco:

- 1. Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza w Nysa,**
- 2. Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza w Paczkowie,**
- 3. Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza w Jasienicy Górnej,**
- 4. Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza w Korfantowie.**

Następnie Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nysie na podstawie Decyzji Wojewody Opolskiego z dnia 8 listopada 2023r. ZPS.I.9423.2.4.2023.JA zezwalającej powiatowi nyskiemu na prowadzenie Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej w Otmuchowie. W dniu **20 listopada 2023r.** powiat nyski uruchomił **Placówkę Opiekuńczo-Wychowawczą w Otmuchowie pod adresem: 48-385 Otmuchów, ul. Krakowska 42a, dla 14 wychowanków.** W dniu **22 listopada 2023r.** ww. Placówka została w całości zasiedlona przez dzieci, które były wychowankami Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej w Paczkowie.

Kolejno na podstawie Decyzji Wojewody Opolskiego z dnia 8 listopada 2023r. Nr ZPS.I.9423.2.3.2023.DG zezwalającej powiatowi nyskiemu na prowadzenie Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej Nr 1 w Nysie, w dniu **20 listopada 2023r.** Powiat Nyski uruchomił **Placówkę Opiekuńczo-Wychowawczą Nr 1 w Nysie pod adresem: 48-303 Nysa, ul. Unii Lubelskiej 8a, dla 14 wychowanków.** W dniu **22 listopada 2023r.** ww. Placówka również została w całości zasiedlona przez dzieci, które były wychowankami Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej w Jasienicy Górnej.

Po uruchomieniu Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej w Otmuchowie oraz Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej Nr 1 w Nysie, w powiecie nyskim ilość placówek przedstawia się następująco:

1. **Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza w Nysie – 14 miejsc**
2. **Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza w Korfantowie – 14 miejsc**
3. **Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Nr 1 w Nysie – 14 miejsc**
4. **Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza w Otmuchowie – 14 miejsc**

W przypadku zwiększonej ilości wydawanych postanowień sądu dotyczących umieszczeń dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej dopuszcza się możliwość utworzenia kolejnej placówki opiekuńczo-wychowawczej na terenie powiatu nyskiego.

Tabela 9. Miesięczne koszty utrzymania dziecka w placówkach powiatu nyskiego po przeprowadzeniu reorganizacji placówek (od marca 2023r.)

Nazwa placówki	Liczba miejsc	Średnie miesięczne wydatki na utrzymanie dziecka w placówce
Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza w Nysie	14	5 263,38 zł
Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza w Korfantowie (nowa placówka rozpoczęła działalność 14.04.2023r.)	14	6 811,38 zł
Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Nr 1 w Nysie (nowa placówka rozpoczęła działalność 22.11.2023r.)	14	6 811,38 zł
Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza w Otmuchowie (nowa placówka rozpoczęła działalność 22.11.2023r.)	14	6 811,38 zł

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PCPR w Nysie.

W 2023r. piątka dzieci pochodzących z terenu powiatu nyskiego została umieszczona w placówkach opiekuńczo-wychowawczych poza powiatem nyskim.

V. PEŁNOLETNI WYCHOWANKOWIE

Usamodzielnienie to długotrwały proces wychowawczy, któremu podlegają dzieci umieszczone w pieczy zastępczej. Jego celem jest przygotowanie wychowanków do podjęcia samodzielnego, dojrzałego życia i zintegrowanie ich ze środowiskiem lokalnym. Osobie, która osiągnęła pełnoletność w rodzinie zastępczej lub osobie pełnoletniej opuszczającej np. placówkę opiekuńczo-wychowawczą:

1. przyznaje się pomoc na:
 - a. kontynuowanie nauki,
 - b. usamodzielnienie,
 - c. zagospodarowanie,
2. udziela się pomocy w uzyskaniu:
 - a. odpowiednich warunków mieszkaniowych,
 - b. zatrudnienia
3. zapewnia się pomoc prawną i psychologiczną.

Poniższe tabele przedstawiają ilość świadczeń z podziałem na lata 2020 - 2023 (I półrocze) udzielonych wychowankom rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych.

Tabela 10. Liczba udzielonych świadczeń wychowankom rodzin zastępczych w latach 2020 – 2023 (I półrocze)

Rodzaj świadczenia	2020	2021	2022	2023 (I półrocze)
Pomoc pieniężna na kontynuację nauki	33	31	31	27
Pomoc pieniężna na usamodzielnienie	9	5	8	3
Pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej	7	7	3	4
Ogółem świadczeń	49	43	42	34

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PCPR w Nysie.

Tabela 11. Liczba udzielonych świadczeń wychowankom placówek opiekuńczo - wychowawczych w latach 2020 – 2023 (I półrocze)

Rodzaj świadczenia	2020	2021	2022	2023 (I półrocze)
Pomoc pieniężna na kontynuację nauki	33	30	32	23
Pomoc pieniężna na usamodzielnienie	2	5	5	2
Pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej	0	3	1	1
Ogółem świadczeń	35	38	38	26

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PCPR w Nysie.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie pomaga pełnoletnim wychowankom w załatwianiu spraw urzędowych, odwiedza ich w miejscu zamieszkania oraz udziela pomocy i porad w rozwiązywaniu zgłaszanych problemów. Wychowankowie mający problemy z samodzielnym funkcjonowaniem w środowisku mogą skorzystać z bezpłatnej pomocy oferowanej przez Ośrodek Interwencji Kryzysowej funkcjonujący w strukturach Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Nysie. Ponadto pracownicy PCPR są w stałym kontakcie z kuratorami sądowymi, pracownikami ośrodków pomocy społecznej oraz nauczycielami i pedagogami ze szkół, do których wychowankowie uczęszczają.

VI. MIESZKANIA CHRONIONE

Na terenie powiatu funkcjonują dwa mieszkania: chronione treningowe i chronione wspierane, w których mieszka łącznie 4 wychowanków opuszczających pieczę zastępczą.

VII. DIAGNOZA ŚRODOWISKA LOKALNEGO W OBSZARZE ZAPOTRZEBOWANIA NA USŁUGI PIECZY ZASTĘPCZEJ

Podstawą do pracy nad sporządzeniem Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w powiecie nyskim były dane pozyskane od instytucji działających na terenie powiatu, które bezpośrednio zajmują się pracą z rodziną w środowisku lokalnym, a zwłaszcza w środowiskach narażonych na utratę praw do bezpośredniej opieki nad swoimi dziećmi poprzez konieczność ich zabezpieczenia w alternatywnym środowisku. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nysie zwróciło się z zapytaniem do funkcjonujących w powiecie nyskim ośrodków pomocy społecznej oraz do Powiatowej Komendy Policji w Nysie o ocenę skali zjawiska. Pozyskane dane przedstawiają szczegółowe tabele zamieszczone poniżej.

Tabela 12. Liczba rodzin dysfunkcyjnych w gminach powiatu nyskiego wymagających szczególnego wsparcia pomocy społecznej na lata 2020 – 2023 (I półrocze)

Lp.	Gmina	Liczba rodzin i dzieci (w ciągu roku)	Liczba rodzin dysfunkcyjnych wymagających szczególnego wsparcia w latach 2020 – 2023 (I półrocze) z terenu powiatu nyskiego			
			2020	2021	2022	2023 (I półrocze)
1.	Nysa	Liczba rodzin	178	153	193	152
		Liczba dzieci	Brak Danych	Brak Danych	Brak danych	Brak danych
2.	Głucholązy	Liczba rodzin	11	8	5	7
		Liczba dzieci	23	18	12	11
3.	Paczków	Liczba rodzin	30	31	30	29
		Liczba dzieci	55	51	51	51
4.	Otmuchów	Liczba rodzin	14	17	17	16
		Liczba dzieci	47	51	46	46
5.	Korfantów	Liczba rodzin	14	13	13	10
		Liczba dzieci	35	33	31	22
6.	Łambinowice	Liczba rodzin	0	17	17	15
		Liczba dzieci	0	35	39	38
7.	Skoroszyce	Liczba rodzin	8	14	14	13
		Liczba dzieci	10	12	10	15
8.	Pakosławice	Liczba rodzin	5	6	6	8
		Liczba dzieci	11	10	10	13

9.	Kamiennik	Liczba rodzin	13	13	12	0
		Liczba dzieci	43	45	39	0
10.	Łącznie	Liczba rodzin	273	272	307	251
		Liczba dzieci	224	255	238	196

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych z OPS funkcjonujących na terenie powiatu nyskiego

Informacje uzyskane z ośrodków pomocy społecznej funkcjonujących na terenie powiatu nyskiego pozwalają stwierdzić, iż liczba środowisk dysfunkcyjnych wymagających szczególnego wsparcia wzrasta, aż o 35 rodzin więcej w 2022 roku w porównaniu do roku poprzedniego. Zatrważający jest fakt, iż ponad 200 dzieci z terenu powiatu nyskiego wychowuje się w rodzinach wymagających wsparcia, w których dochodzi do zaniedbywania podstawowych obowiązków rodzicielskich, uzależnienia rodziców, czy też zachowań przemocowych. W tym miejscu należy zaznaczyć, iż z uwagi na brak danych z największej gminy powiatu nyskiego, jaką jest gmina Nysa ilość dzieci wychowujących się w rodzinach dysfunkcyjnych jest mocno zaniżona.

Tabela 13. Liczba rodzin objętych opieką asystenta rodziny na terenie gmin powiatu nyskiego w latach 2020 – 2023 (I półrocze)

Lp.	Gmina	Liczba rodzin i dzieci (w ciągu roku)	Liczba rodzin objętych opieką asystenta rodziny na terenie gmin powiatu nyskiego w latach 2020 – 2023 (I półrocze) z terenu powiatu nyskiego			
			2020	2021	2022	2023 (I półrocze)
1.	Nysa	Liczba asystentów rodziny	3	4	3	3
		Liczba rodzin objętych wsparciem	64	78	80	51
		Liczba dzieci w tych rodzinach	Brak danych	Brak danych	Brak danych	Brak danych
2.	Głucholazy	Liczba asystentów rodziny	1	1	1	1
		Liczba rodzin objętych wsparciem	19	20	17	19
		Liczba dzieci w tych rodzinach	43	38	34	33
3.	Paczków	Liczba asystentów rodziny	2	2	2	2
		Liczba rodzin objętych wsparciem	30	31	30	29
		Liczba dzieci umieszczonych	55	51	51	51

		w tych rodzinach				
4.	Otmuchów	Liczba asystentów rodziny	1	1	1	1
		Liczba rodzin objętych wsparciem	14	17	17	16
		Liczba dzieci w tych rodzinach	47	51	46	46
5.	Korfantów	Liczba asystentów rodziny	1	1	1	1
		Liczba rodzin objętych wsparciem	14	13	13	10
		Liczba dzieci umieszczonych w tych rodzinach	35	33	31	22
6.	Łambinowice	Liczba asystentów rodziny	0	2	1	1
		Liczba rodzin objętych wsparciem	0	17	17	15
		Liczba dzieci umieszczonych w tych rodzinach	0	35	39	38
7.	Skoroszyce	Liczba asystentów rodziny	1	1	1	1
		Liczba rodzin objętych wsparciem	8	14	14	13
		Liczba dzieci umieszczonych w tych rodzinach	25	45	45	42
8.	Pakosławice	Liczba asystentów rodziny	1	1	1	1
		Liczba rodzin objętych wsparciem	5	6	6	8
		Liczba dzieci umieszczonych w tych rodzinach	11	10	10	13
9.	Kamiennik	Liczba asystentów rodziny	1	1	1	0
		Liczba rodzin objętych wsparciem	13	13	12	0
		Liczba dzieci umieszczonych w tych rodzinach	43	45	39	0

10.	Łącznie	Liczba asystentów rodziny	11	14	12	11
		Liczba rodzin objętych wsparciem	167	209	206	161
		Liczba dzieci w tych rodzinach	259	308	295	245

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych z OPS funkcjonujących na terenie powiatu nyskiego

Jak wynika z powyższych danych na terenie powiatu nyskiego funkcjonuje około 200 rodzin, które nie dają rękojmi należytego wykonywania swoich obowiązków względem dzieci i objęte są wsparciem asystenta rodziny. Natomiast około 300 dzieci znajduje się w grupie ryzyka możliwości umieszczenia w pieczy rodzinnej lub instytucjonalnej.

Tabela 14. Liczba rodzin zobowiązanych przez sąd rodzinny do współpracy z asystentem rodziny w latach 2020 – 2023 (I połowa)

Lp.	Gmina	Liczba rodzin zobowiązanych przez Sąd Rodzinny do współpracy z asystentem rodziny w latach 2020 – 2023 (I półrocze)			
		2020	2021	2022	2023 (I półrocze)
1.	Nysa	27	37	47	40
2.	Głucholązy	3	4	4	4
3.	Paczków	8	11	11	11
4.	Otmuchów	3	4	3	3
5.	Korfantów	3	5	8	7
6.	Łambinowice	0	2	4	5
7.	Skoroszyce	7	10	12	10
8.	Pakosławice	1	2	2	2
9.	Kamiennik	9	8	8	4
10.	Łącznie	61	83	99	86

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych od OPS funkcjonujących na terenie Powiatu Nyskiego

Dane zawarte w tabeli powyżej wskazują, iż z roku na rok rośnie liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny nie dobrowolnie lecz zgodnie z nakazem sądowym. Oznacza to, iż rodziny te są rodzinami wysokiego ryzyka, w których istnieje duże prawdopodobieństwo utracenia władzy rodzicielskiej i umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej.

Poza wsparciem ośrodków pomocy społecznej, rodziny u których występują trudności związane z niewłaściwie wykonywaną władzą rodzicielską lub też, w których dochodzi do stosowania przemocy domowej objęte są nadzorem dzielnicowych.

Tabela 15. Liczba interwencji na terenie powiatu nyskiego związanych z funkcjonowaniem rodzin i małoletnich w latach 2020 – 2023 (I półrocze)

Liczba interwencji (w ciągu roku)	Liczba interwencji na terenie powiatu nyskiego związanych z funkcjonowaniem rodzin i małoletnich 2020 – 2023 (I półrocze)			
	2020	2021	2022	2023 (I półrocze)
Liczba interwencji związanych z niewłaściwie wykonywaną władzą rodzicielską	22	21	25	24
Liczba założonych Niebieskich Kart dot. stosowania przemocy wobec małoletnich	29	18	16	4
Liczba małoletnich, co do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą	29	18	16	4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych od KPP w Nysie

Dane pozyskane od Komendy Powiatowej Policji w Nysie wskazują, liczba interwencji w związku z niewłaściwie wykonywaną władzą rodzicielską utrzymuje się na stałym poziomie i choć liczba założonych Niebieskich Kart dotyczących stosowania przemocy wobec małoletnich spada to liczba interwencji związanych z niewłaściwie wykonywaną władzą rodzicielską rośnie i w połowie 2023 roku wynosiła tyle ile łącznie w roku ubiegłym.

VIII. CELE PROGRAMU

Celem głównym powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej powiatu nyskiego na lata 2024 - 2026 jest: optymalizacja funkcjonowania na terenie powiatu nyskiego systemu pieczy zastępczej zapewniającego dzieciom opiekę i wychowanie w odpowiednich formach pieczy zastępczej rodzinnej i instytucjonalnej, ukierunkowanych w szczególności na jej formy rodzinne.

W tworzeniu systemu opieki nad dzieckiem i rodziną niezwykle istotne jest włączenie wszystkich podmiotów działających w środowisku lokalnym wspierających i wspomagających dziecko i rodzinę. Nowelizacja ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej zakłada konieczność tworzenia planu rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej oraz planu ograniczenia liczby dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej. Dokument ten określa również coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych, uwzględniając założenia wynikające z planu rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej.

Plan rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej będzie zawierał takie cele jak:

1. rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej poprzez polepszenie jakości opieki i wychowania oraz jako wzrost ilości miejsc w rodzinnych formach pieczy zastępczej,
2. poprawę funkcjonowania wychowanków opuszczających pieczę zastępczą,

3. współpraca podmiotów realizujących zadania w ramach wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej,

Plan ograniczania liczby dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej będzie zawierał takie cele jak:

1. deinstytucjonalizację pieczy zastępczej,
2. utrzymanie obowiązującego standardu funkcjonowania placówek opiekuńczo – wychowawczych.

Jednocześnie określony kierunek planu rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej oraz planu ograniczania liczby dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej na celu będzie miał dążenie do osiągnięcia wskaźnika dezinstytucjonalności na terenie powiatu nyskiego na poziomie 85% zgodnie z wytycznymi Strategii Rozwoju Usług Społecznych do roku 2030 przyjętej uchwałą Nr 135 Rady Ministrów z dnia 15 czerwca 2022r.

IX. ANALIZA STRATEGICZNA

Analizę czynników zagrożenia dla realizacji Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej sporządzono za pomocą analizy strategicznej SWOT, polegającej na identyfikacji kategorii słabych i mocnych stron oraz szans i zagrożeń instytucji działających w sferze pomocy społecznej.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Istniejące zasoby rodzinnej pieczy zastępczej (rodziny spokrewnione, niezawodowe i zawodowe, w tym zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego oraz rodzinny dom dziecka) ➤ Dostępność bezpłatnego poradnictwa specjalistycznego (usługi psychologiczne, terapeutyczne, prawne) ➤ Systematyczne podnoszenie kwalifikacji i kompetencji w sferze opiekuńczej rodziny zastępczej (szkolenia, warsztaty, grupy wsparcia dla rodzin zastępczych i RDD) ➤ Funkcjonowanie zespołów interdyscyplinarnych w strukturach gmin ➤ Wsparcie rodzin zastępczych poprzez pracę koordynatora pieczy zastępczej oraz osób realizujących zadania koordynatora ➤ Wykwalifikowana i doświadczona kadra pracowników zatrudnionych w instytucjach mających na celu wsparcie rodziny ➤ Funkcjonowanie instytucjonalnych jednostek na terenie powiatu i gmin (w tym Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, ośrodki pomocy społecznej, poradnia psychologiczno-pedagogiczna, całodobowe placówki opiekuńczo-wychowawcze zapewniające opiekę dziecku) ➤ Organizowanie imprez integracyjnych na rzecz osób wymagających wsparcia ➤ Prowadzenie przez samorząd działań propagujących rodzicielstwo zastępcze ➤ Aplikowanie o dodatkowe środki z Unii Europejskiej i przystępowanie do programów konkursowych ➤ Współpraca instytucji zajmujących się osobami wymagającymi wsparcia ➤ Otwartość na zmiany przepisów prawnych o fundamentalnym znaczeniu dla rodzicielstwa zastępczego ➤ Adekwatne do potrzeb przygotowanie kadry w pomocy społecznej, ➤ Posiadanie 2 mieszkań chronionych dla usamodzielniających się wychowanków opuszczających pieczę zastępczą. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Mała świadomość społeczna dotycząca problemu osamotnionych dzieci ➤ Niewystarczająca ilość osób chętnych do tworzenia zawodowych oraz niezawodowych rodzin zastępczych ➤ Brak koordynacji działań instytucji pomocowych ➤ Ograniczone środki finansowe na wzmocnienie funkcjonowania lokalnego systemu pieczy zastępczej w tym na zatrudnienie kadry pracowników, specjalistów mogących udzielić nieodpłatnie wsparcia rodzinie ➤ Obciążenie nadmiarem obowiązków pracowników pomocy społecznej ➤ Narastające problemy społeczne (alkoholizm, narkomania, przemoc, sieroctwo, uzależnienia) ➤ Zbyt rozwinięta biurokracja na rzecz pracy z rodziną ➤ Ograniczone możliwości otrzymania mieszkania przez wychowanków opuszczających placówki opiekuńczo-wychowawcze i rodziny zastępcze ➤ Niewystarczająca ilość mieszkań socjalnych ➤ Niedostateczne wypełnianie funkcji opiekuńczo-wychowawczej przez rodziców ➤ Mała liczba organizacji pozarządowych aktywnie działających w zakresie wsparcia osób potrzebujących ➤ Niski poziom zabezpieczenia dzieciom i młodzieży dostępu do różnorodnych form spędzania czasu wolnego ➤ Niewystarczające przeszkolenie rodzin zastępczych w zakresie radzenia sobie z problemami wychowanków wkraczających w okres dojrzewania
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej ➤ Możliwość pozyskania kandydatów na rodziców zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka ➤ Kampanie społeczne na rzecz wzrostu świadomości istoty problemu osób wymagających wsparcia 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Deficyt mieszkań ➤ Niewystarczające środki finansowe na rozwój pieczy zastępczej ➤ Pogłębiające się w społeczeństwie problemy i patologie społeczne (w tym pogłębiające się uzależnienia, wzrost chorób społecznych, wzrost przestępstw i

<ul style="list-style-type: none"> ➤ Bezpłatne poradnictwo rodzinne i specjalistyczne ➤ Akcje promujące rodzicielstwo zastępcze ➤ Praca z rodzicami biologicznymi w celu szybszego powrotu dziecka do rodziny naturalnej ➤ Racjonalne wykorzystanie środków finansowych ➤ Współpraca władz lokalnych z partnerami społecznymi w celu uwrażliwienia i rozwiązywania problemów społecznych ➤ Prowadzenie przez szkoły programów profilaktycznych ➤ Rozwój systemu doskonalenia zawodowego kadr pomocy społecznej ➤ Możliwość dofinansowania ze środków zewnętrznych programów na rzecz osób wymagających wsparcia ➤ Stworzenie sprawnego systemu koordynacji, działań i współpracy instytucji działających na rzecz osób potrzebujących wsparcia ➤ Angażowanie społeczeństwa lokalnego do aktywnej współpracy z rodzinami zastępczymi 	<p>poczucia zagrożenia, niedostateczna opieka nad dzieckiem, pogłębiające się konflikty międzyludzkie)</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Migracje zarobkowe poza granice województwa i kraju (eurosieroctwo) ➤ Ograniczony dostęp do terapii rodzinnych, indywidualnych i małżeńskich ➤ Niedobór placówek pomagającym uzależnionym dzieciom i młodzieży ➤ Ułatwiony dostęp dzieci i młodzieży do narkotyków i innych środków odurzających ➤ Wzrost zagrożeń funkcjonowania rodziny spowodowany uzależnieniami, rozpadem więzi rodzinnych, przemocą w rodzinie ➤ Degradacja wartości i funkcji rodziny i niskie poczucie sprawiedliwości oraz odpowiedzialności za swoje życie ➤ Brak spójnego systemu opieki nad dzieckiem i rodziną
---	--

Źródło: Opracowanie własne.

X. PLAN ROZWOJU RODZINNEJ PIECZY ZASTĘPCZEJ

1. ROZWÓJ RODZINNYCH FORM PIECZY ZASTĘPCZEJ POPRZEZ POLEPSZENIE JAKOŚCI OPIEKI I WYCHOWANIA ORAZ WZROST ILOŚCI MIEJSC W RODZINNYCH FORMACH PIECZY ZASTĘPCZEJ

Kierunek działań	Zadania
Poprawa postrzegania i świadomości społecznej pieczy zastępczej	Promowanie idei rodzicielstwa zastępczego w środowisku lokalnym, Budowanie pozytywnego wizerunku rodzinnej pieczy zastępczej.
Zapewnienie adekwatnej do potrzeb liczby miejsc w rodzinnych formach pieczy zastępczej	Pozyskiwanie kandydatów na rodziny zastępcze oraz do prowadzenia rodzinnych domów dziecka, Prowadzenie kwalifikacji i organizowanie szkoleń dla kandydatów na rodziny zastępcze i do prowadzenia rodzinnych domów dziecka.
Dążenie do powrotu dzieci przebywających w pieczy zastępczej do rodziców biologicznych, a w przypadku gdy jest to niemożliwe do przysposobienia dziecka lub usamodzielnienia w pieczy zastępczej	Zapewnienie różnych form wsparcia dla rodzin z Powiatu Nyskiego, Współpraca z asystentami rodzin, pracownikami socjalnymi, sądem, kuratorami oraz innymi specjalistami na rzecz ustabilizowania sytuacji dziecka przebywającego w pieczy zastępczej, Zapewnienie odpowiednich warunków do kontaktów dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych z rodzicami biologicznymi w „przyjaznym pokoiku spotkań” Współpraca z ośrodkami adopcyjnymi i rodzinami zastępczymi w procesie przysposobienia dzieci, Cykliczne prowadzenie „Programu Wzmacniania Rodziny”, w którym uczestniczą całe rodziny (wraz z rodzicami biologicznymi).
Poprawa funkcjonowania rodzinnej pieczy zastępczej, w tym zapewnienie najlepszych warunków do opieki i wychowywania dzieci	Organizowanie szkoleń, warsztatów, superwizji, grup wsparcia itp. podnoszących kompetencje rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka, Zapewnienie pomocy rodzinom zastępczym w rozwiązywaniu sytuacji kryzysowych, Udostępnienie mieszkania pozostającego w zasobach lokalowych powiatu dla osób chcących prowadzić rodzinny dom dziecka, Próba pozyskania nowego lokalu do prowadzenia rodzinnego domu dziecka, Obejmowanie rodzin wsparciem, w szczególności koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej oraz osób wykonujących zadania koordynatora, Zapewnienie przeprowadzenia diagnoz psychofizycznych nowoprzyjętemu do rodziny dziecku, Opracowanie „informatora” dla rodzin zastępczych, w którym zawarte będą dane teledadresowe instytucji, poradni, podmiotów działających na rzecz dzieci.
Integracja środowiska pieczy zastępczej	Organizacja spotkań z rodzinami zastępczymi w celu omówienia przebiegu dotychczasowych zadań, informowania o uprawnieniach przysługujących rodzinom zastępczym, wspólnego wypracowania nowych standardów, Organizacja pikników, obchodów dnia rodzicielstwa zastępczego, imprez okolicznościowych dla rodzin zastępczych oraz najbliższego otoczenia.

2. POPRAWA FUNKCJONOWANIA WYCHOWANKÓW OPUSZCZAJĄCYCH PIECZĘ ZASTĘPCZĄ

Kierunki działania	Zadania
Wsparcie procesu usamodzielnienia wychowanków rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej	Pomoc w opracowaniu i aktualizacja Indywidualnych Programów Usamodzielniania, Przyznanie pomocy na usamodzielnienie, kontynuowanie nauki oraz zagospodarowanie, Zapewnienie osobom usamodzielnianym poradnictwa specjalistycznego, w szczególności pomocy prawnej, psychologicznej i pedagogicznej, Wspieranie usamodzielnianych wychowanków w kontynuowaniu nauki i uzyskaniu/podniesieniu kwalifikacji zawodowych, Umożliwienie zamieszkania usamodzielnianym wychowankom pieczy zastępczej w mieszkaniu chronionym/treningowym, Współpraca z instytucjami w celu polepszenia sytuacji materialno – bytowej osób usamodzielnianych.

3. WSPÓLPRACA PODMIOTÓW REALIZUJĄCYCH ZADANIA W RAMACH WSPIERANIA RODZINY I SYSTEMU PIECZY ZASTĘPCZEJ

Kierunki działań	Zadania
Ujednolicenie i optymalizacja działań podmiotów na rzecz wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej	Współpraca instytucji działających na rzecz dziecka i rodziny w Powiecie Nyskim, w tym w szczególności zapewnienie korelacji planów pomocy dziecku i planów pomocy rodzinie Udział przedstawicieli instytucji działających na rzecz dziecka i rodziny w Powiecie Nyskim w ocenach sytuacji dziecka i zasadności jego dalszego pobytu w pieczy zastępczej, Współpraca koordynatorów i osób realizujących zadania koordynatora, asystentów rodziny oraz instytucji działających na rzecz dziecka i rodziny, Wzrost wynagrodzeń pracowników realizujących zadania na rzecz pieczy zastępczej Podejmowanie działań mających na celu rozwój pieczy zastępczej i wsparcia rodzicielstwa zastępczego.

XI. PLAN OGRANICZANIA LICZBY MIEJSC W INSTYTUCJONALNEJ PIELCEZY ZASTĘPCZEJ

1. DEINSTYTUCJONALIZACJA PIELCEZY ZASTĘPCZEJ

Kierunek działań	Zadania
Zmiany formalno – prawne	Prawne ograniczenia tworzenia nowych placówek opiekuńczo - wychowawczych, Wzrost wynagrodzeń rodzin zastępczych, Wprowadzenie systemu teleinformatycznego do prowadzenia przez Starostę elektronicznych wykazów zgodnie z ustawą, Korzystanie przez rodziny zastępcze urlopów zgodnie z ustawą, Korzystanie przez rodziny zastępcze z urlopów macierzyńskich.

2. UTRZYMANIE OBOWIĄZUJĄCEGO STANDARDU FUNKCJONOWANIA PLACÓWEK OPIEKUŃCZO – WYCHOWAWCZYCH

Kierunek działań	Zadania
Zapewnienie dzieciom całodobowej opieki i wychowania w instytucjonalnej pieczy zastępczej	Utrzymanie liczby miejsc w placówkach opiekuńczo – wychowawczych na poziomie 4, 14-osobowych placówek, Dążenie do umieszczania i przebywania dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej tylko w uzasadnionych przypadkach i tylko dzieci powyżej 10 roku życia.
Utrzymanie obecnego wysokiego standardu opieki i wychowania w placówkach opiekuńczo – wychowawczych funkcjonujących na terenie Powiatu Nyskiego	Utrzymanie wysokiego poziomu funkcjonowania placówek opiekuńczo – wychowawczych, w tym zaspokajania niezbędnych potrzeb przyjmowanych i przebywających w niej dzieci na najwyższym poziomie, Prowadzenie działań uwzględniających indywidualizację procesu wychowawczego i edukacyjnego w odniesieniu do każdego wychowanka, Organizacja adekwatnego do potrzeb wsparcia dla wychowanków przebywających w placówkach, w tym rekompensacji zaburzeń rozwoju, wsparcia edukacyjnego, rozwoju zainteresowań i uzdolnień, wypoczynku, rozwoju umiejętności społecznych. Zapewnienie stabilnego zespołu profesjonalistów, umożliwienie zespołowi doskonalenia swoich kompetencji oraz zapewnienie wsparcia w postaci superwizji, wsparcia psychologicznego i szkoleń.

XII. REALIZATORZY I WSKAŹNIKI REALIZACJI PROGRAMU

Realizatorem niniejszego Programu jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nysie, które współpracować będzie z:

- rodzinami zastępczymi, rodzinnymi domami dziecka oraz rodzinami pomocowymi,
- placówkami opiekuńczo – wychowawczymi,
- ośrodkami pomocy społecznej,
- sądami,
- policją,
- placówkami edukacyjnymi,
- podmiotami leczniczymi,
- poradniami,
- organizacjami pozarządowymi, kościołami, związkami wyznaniowymi,
- fundacjami.

XIII. LIMIT RODZIN ZAWODOWYCH

Roczne limity rodzin zastępczych zawodowych

(na lata 2024-2026)

Rok	Limit rodzin zastępczych zawodowych	Uwagi
2024	11	W zależności od przyznanych na rok budżetowy środków finansowych
2025	13	
2026	15	

W powiecie nyskim funkcjonuje obecnie 9 rodzin zastępczych zawodowych, w tym 2 rodziny pełniące funkcję pogotowia rodzinnego oraz 1 rodzinny dom dziecka. Biorąc pod uwagę analizę danych dotyczących funkcjonowania pieczy zastępczej na terenie powiatu nyskiego, dane o zagrożeniach w środowisku rodzin biologicznych oraz uwzględniając realne możliwości zakłada się, że w latach 2024 – 2026 stworzone zostaną warunki do powstania po dwie rodziny zawodowe w każdym roku.

XIV. MONITOROWANIE I EWALUACJA PROGRAMU

Realizacja celów określonych w Programie zostanie powierzona Powiatowemu Centrum Pomocy Rodzinie w Nysie, które wyznaczone zostało organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej.

Kryteria ewaluacji Programu będą następujące:

- liczba działań propagujących ideę rodzicielstwa zastępczego,
- liczba nowo utworzonych rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka,
- liczba przeprowadzonych szkoleń dla kandydatów i rodzin zastępczych z terenu powiatu nyskiego,
- liczba zorganizowanych grup wsparcia dla rodzin zastępczych z terenu powiatu nyskiego,
- liczba przyznanych rodzinom zastępczym świadczeń fakultatywnych, tj. m.in. jednorazowe świadczenie na pokrycie kosztów związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka, dofinansowanie do wypoczynku poza miejscem zamieszkania dziecka, przyznanie środków finansowych na utrzymanie lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnego, w którym prowadzona jest rodzina zastępcza lub rodzinny dom dziecka,
- liczba udzielonych rodzinom zastępczym porad specjalistycznych,
- liczba udzielonych form wsparcia dla pełnoletnich wychowanków opuszczających pieczę zastępczą, w tym m.in. pomoc pieniężna na kontynuację nauki, usamodzielnienie i zagospodarowanie w formie rzeczowej, umożliwienie udziału w programach zewnętrznych,
- liczba zatrudnionych koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej oraz osób realizujących zadania koordynatora oraz rodzin objętych ich wsparciem.

Na podstawie ww. kryteriów dokonana zostanie ocena realizacji Programu, która będzie ujęta w sprawozdaniu z realizacji Programu. Sprawozdanie z realizacji Programu sporządzone zostanie na podstawie informacji uzyskanych od podmiotów uczestniczących w realizacji poszczególnych zadań i będzie częścią składową sprawozdania z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Nysie. Przedłożone zostanie Radzie Powiatu po zakończeniu danego roku kalendarzowego. Prowadzony monitoring i coroczna sprawozdawczość dostarczy także informacji na potrzeby planowania Programu na kolejne lata. Potrzeby związane z realizacją zadań w ramach Programu przedstawiane są corocznie Radzie Powiatu w Nysie wraz ze sprawozdaniem z działalności. Program dotyczący rozwoju pieczy zastępczej w Powiecie Nyskim na lata 2024 - 2026 może być modyfikowany w trakcie jego realizacji, ponieważ jest dokumentem otwartym.

XV. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Do podstawowych źródeł finansowania Programu należą:

- a. Budżet Powiatu Nyskiego w ramach limitów rocznych planów budżetowych;
- b. Środki finansowe z funduszy unijnych pozyskiwane zarówno przez jednostki organizacyjne powiatu, jak i organizacje pozarządowe realizujące projekty społeczne;
- c. Środki finansowe innych podmiotów współpracujących z powiatem w zakresie realizacji celów zadań Programu rozwoju pieczy zastępczej.